

ASA-10 Theman Petra(UM)

05.04.2019
JULKINEN

Asia

Euroopan komission ja ulkoasiainhallinnon tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle sekä Eurooppa-neuvostolle: "EU-China – A strategic outlook"

Kokous

U/E/UTP-tunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Euroopan komissio ja Euroopan ulkoasiainhallinto (EUH) julkaisivat 12.3.2019 tiedonannon, johon on koottu EU:n ajankohtainen tilannekuva Kiinasta. Tiedonanto pohjautuu vuonna 2016 julkaistuun Kiina-strategiaan ja terävöittää sen painopistealueita. Tiedonannon taustalla on ajankohtainen Kiinaa koskeva keskustelu, jota on käyty eri formaateissa kuluvan kevään aikana.

Tiedonannon julkaisun jälkeen siitä on keskusteltu osana EU-Kiina-huippukokouksen (9.4.) valmisteluja työryhmätasolla, poliittisten ja turvallisuusasioiden komiteassa (COPS) sekä jäsenvaltioiden pysyvien edustajien kokoonpanossa (Coreper). Lisäksi tiedonantoa on sivuttu ulkoasiainneuvostossa ja Eurooppa-neuvostossa 22.3. käydyissä Kiinaa koskevissa keskusteluissa.

Suomen kantaTiedonantoon yleensä:

- Tiedonanto on selkeä, rakentava ja suora. Se pohjautuu EU:n ja Kiinan strategiseen kumppanuuteen ja yhteistyöhön eri aloilla huomioiden aiemmat linjaukset. Tiedonanto toimii pohjana tuleville keskusteluille niin jäsenmaissa, EU:n piirissä kuin Kiinan kanssa.
- Suomi pitää hyvänä tiedonannon linjausta, jonka mukaan EU ei voi enää pitää Kiinaa kehitysmaana. Kiina on suurvalta ja johtava teknologinen toimija, jonka kasvavan globaalin läsnäolon tulee tarkoittaa myös kasvavaa vastuullista toimintaa, sääntöperustaisen järjestyksen konkreettista tukemista sekä suurempaa vastavuoroisuutta ja avoimuutta.
- Suomi korostaa avointa ja sääntöperustaista kauppaa ja katsoo, että EU:n tulisi puuttua kaupanesteisiin ja markkinahäiriöihin pääsääntöisesti olemassa olevien mekanismien puitteissa. Kiinan haasteeseen ei tule vastata toimilla, jotka veisivät EU:ta protektionistiseen suuntaan.

- Suomi pitää tärkeänä strategisen tason Kiina-keskustelun jatkamista kaikilla EU:n tasoilla. Tavoitteena on yhtenäinen ja koordinoitu Kiina-politiikka.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikka sekä globaaliasiat:

- On keskeistä etsiä uusia keinoja sitouttaa Kiinaa sääntöpohjaiseen kansainväliseen järjestelmään ja kannustaa sitä uudistuksiin sekä molempia osapuolia hyödyttävään yhteistyöhön ulko- ja turvallisuuspolitiikassa sekä globaalikysymyksissä, erityisesti ilmastopolitiikan saralla.
- Suomi on huolestunut Kiinan ihmisoikeustilanteesta. Ihmisoikeuskysymyksistä tulee keskustella myös korkeimmalla poliittisella tasolla, ei ainoastaan EU-Kiina-ihmisoikeusdialogissa.
- Suomi tukee EU:n erityisesti Aasiaan kohdistuvaa ns. Connectivity-strategiaa (https://eeas.europa.eu/headquarters/headquarters-homepage/50699/connecting-europe-asia-eu-strategy_en) ja yhteyksien laajaa määritelmää. Suomi on painottanut hankkeiden älykkyyttä, ympäristöystävällisyyttä, taloudellista kestävyyttä ja niihin liittyvää hyvää hallintoa ja avoimuutta. Nämä asiat mainitaan myös erikseen Kiina-yhteistyöhön liittyvinä tavoitteina.
- Suomi tukee yhteisiä linjauksia 5G-verkkojen turvallisuuden varmistamiseksi. Komissio julkaisi 22.3. omat suosituksensa operatiivisista vaiheista ja toimenpiteistä, joilla varmistettaisiin korkeatasoinen 5G-verkkojen kyberturvallisuus EU:ssa. Tiedonannon mukaan EU:n on varauduttava potentiaaliin vakaviin turvallisuhkiin, joita kriittiseen digitaaliseen infrastruktuuriin liittyy.

Kauppa- ja teollisuuspolitiikka:

- Kiinan osallistuminen WTO:n uudistamistyöhön on tervetullutta, kuten myös sen päätös osallistua useanvälisiin neuvotteluihin sähköisestä kaupasta. Suomi näkisi mielellään Kiinan vauhdittavan liittymistään julkisia hankintoja koskevaan sopimukseen (GPA, Agreement on Government Procurement).
- Suomi suhtautuu varauksellisesti julkisten hankintojen vastavuoroisuusinstrumenttiin (IPI, International Procurement Instrument). Hallinnollisen taakan kasvu, hankintamenettelyiden monimutkaistuminen sekä kustannusten kasvu olisivat asetuksen ongelmia. IPI voisi haitata niiden eurooppalaisyritysten toimintaa, jotka ovat osallisina kansainvälisissä arvoketjuissa. Suomi tukee sitä, että julkisten hankintojen markkinoita pyritään parantamaan neuvotteluteitse.
- EU on aiemmin hyväksynyt asetuksen ulkomaisten suorien investointien seurannasta. Asetus koskee erityisesti EU-alueen kansalliseen turvallisuuteen ja yleiseen järjestykseen kohdistuvia investointeja. EU-asetuksella luodaan EU:n ja komission välinen tiedonvaihto- ja yhteistyömekanismi, jonka odotetaan vahvistavan kansallisia seurantamekanismeja. EU:n uuden asetuksen pohjalta myös Suomen lakia ulkomaalaisten yritysostojen seurannasta (172/2012) arvioidaan työ- ja elinkeinoministeriössä mm. käytännön prosessien ja lain soveltamisalaan kuuluvien yritysostojen selkeyttämiseksi.
- Komissio katsoo, ettei nykyinen EU-lainsäädäntö anna mahdollisuutta puuttua ulkomaisen ostajan saamien valtiontukien aiheuttamiin kilpailun vääristymiin. Suomi katsoo, että suorien ulkomaisten sijoitusten seurannan ulottaminen

turvallisuuskysymyksiä laajemmalle tai muutokset yrityskauppavalvontasääntöihin edellyttäisivät huolellisia lisäselvityksiä ja kriittistä arviointia.

- Kaksikäyttötuotteiden vientivalvonnan alalla komissio on esittänyt muutoksia EU:n voimassa olevaan asetukseen. Asian käsittely on kesken. EU:n neuvoston keskusteluissa Suomi on korostanut lainsäädännön laadun varmistamista lainsäädäntöprosessissa.

Pääasiallinen sisältö

Tiedonannon keskeisin viesti on se, että Kiina on EU:lle samaan aikaan sekä yhteistyö- että neuvottelukumppani mutta myös teknologinen ja systeeminen kilpailija. Komissio korostaa 1) eri politiikkasektorien linkittämistä EU:n painoarvon ja vipuvoiman lisäämiseksi sekä 2) yhtenäisen linjan ja viestien merkitystä.

Tiedonannossa identifioidaan EU:n intressit ja se sisältää kymmenen toimenpidesuosituksen, joilla pyritään Kiinan sitouttamiseen, tehokkaampaan asioiden käsittelyyn Kiinan kanssa ja EU:n omien valmiuksien nostamiseen. Toisaalta korostetaan tiettyjä ylittämättömiä rajoja, kuten universaalit ihmisoikeudet, joita myös Kiinan on noudatettava.

Tiedonannossa arvioidaan mahdollisuuksia ja haasteita, joita Kiinan suunnalta on havaittavissa sekä aiheita, joissa Kiina on EU:lle kilpailija tai joissa Kiinan sitoutuminen on ollut selektiivistä.

Toimenpidesuositukset sisältävät kehotuksia sekä Kiinalle, EU-jäsenmaille että EU:n instituutioille. Esiin nostetaan syvemmän ja tehokkaamman yhteistyön tarve Kiinan kanssa YK-aiheissa, erityisesti ilmastokysymyksissä ja turvallisuuspolitiikassa, perustuen hyviin kokemuksiin Iran-kysymyksessä. Toimenpidesuosituksista seitsemän koskee sisämarkkina-asioita. Päälinja kauppa- ja teollisuuspoliittisissa kysymyksissä on jo olemassa olevien sitoumusten kunnioittamisessa ja tehokkaammassa toimeenpanossa sekä EU:n omassa asetusten läpikäynnissä ja mahdollisessa aukkojen identifioinnissa.

Jatkossa päähuomio kohdistunee niihin toimenpiteisiin, joiden taustalla on pyrkimys tasapainoisempaan ja vastavuoroisempaan kauppasuhteeseen EU:n ja Kiinan välillä. Lisäksi kilpailullisten vääristymien poistotarpeet sekä turvallisuusnäkökohtien nousu investointi- ja velkakeskusteluun ovat erityisen huomion kohteena. Toimenpiteiden joukossa kehoitetaan Euroopan parlamenttia ja neuvostoa hyväksymään ennen vuoden 2019 loppua julkisten hankintojen vastavuoroisuusinstrumentti (International Procurement Instrument, IPI). Lisäksi, vastatakseen ulkomaisen valtionomistuksen ja –tukien vääristäviin vaikutuksiin sisämarkkinoilla, komissio aikoo identifioida mahdollisia EU:n lainsäädännön aukkoja ennen vuoden 2019 loppua.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Ulkosuhdejaoston kirjallinen menettely

Eduskuntakäsittely**Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema****Taloudelliset vaikutukset****Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät****Asiakirjat**

Joint Communication to the European parliament, the European Council and the Council;
EU-China – A strategic outlook (12 s.) 7566/19

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Petra Theman, UM, puh. 050 47 53 270
Arto Haapea, UM, puh. 050 566 0435
Sami Leino, UM, puh. 050 434 0154
Petteri Kotilainen, UM, puh. 050 911 1253
Teemu Sepponen, UM, puh. 050 449 1445
Riikka Astala, TEM, puh. 0295 047 057
Pia Sarivaara-Heikkinen, TEM, puh. 0295 047 050
Mia Hurtta, TEM, puh. 0295 047 086

EUTORI-tunnus

Liitteet Joint Communication to the European parliament, the European Council and the Council;
EU-China – A strategic outlook (12 s.)

Viite

Asiasanat Hoitaa	Kiina UM
Tiedoksi	EUE, LVM, MMM, OKM, OM, PLM, SM, TEM, VM, VNK, YM
